

LLORENÇ VILLALONGA

Twee delen van een trilogie over het oude adellijke leven op Mallorca zijn vertaald. Over gesmiespel rond een erfenis en de nicht die danseres werd.

Hoe het oude Mallorca verziekt werd

Ooit was Mallorca een slaperig eiland met een feodale landadel en achterlijke boeren. Zo achterlijk dat George Sand zich halverwege de negentiende eeuw vrolijk kon maken over hun bijgeloof. Het matras waarop haar zieke minnaar Chopin geslapen had, werd door de inboorlingen na gebruik verbrand. Het zou bij nieuw gebruik eens besmettelijk blijken met tuberculose! Voor zo veel bijgeloof had Sand alleen maar minachting.

Mallorca zou na haar bezoek nog een kleine eeuw verzonken blijven in de dommel van traditie en bigotterie. Pas in de jaren twintig van de vorige eeuw werd het als toeristisch lustoord ontdekt. De schok die dat teweegbracht, is in de jaren dertig beschreven door Llorenç Villalonga (1897-1980), zelf afkomstig uit de Mallorcaanse landadel, in *Dood van een dame* en het daarop aansluitende *De verleidingen*. In de eerste van beide romans beschrijft Villalonga hoe het eraan toegaat rond het sterfbed van de rijkste en meest adellijke telg uit het geslacht Bearn, gemodelleerd naar de familie en het landgoed waarvan hij zelf afkomstig was.

Verheffend is dat niet. Intriges over de erfenis, gefluister over een afvallige nicht die in Barcelona als danseres leeft en haar mogelijke aanspraken, achterbaks gesmiespel en vooral veel najver: niet alleen de betreffende 'dame', maar met haar heel de Mallorcaanse adel én de bijbehorende sociale verhoudingen zijn op sterven na dood.

In de tweede roman krijgt dat zijn beslag. We bevinden ons inmiddels in de jaren dertig. De ondeugende nicht heeft haar erfenis gekregen, maar adelom weet zij alleen nog maar te spelen, niet meer te belichamen. Tot over-

maat van ramp verliest zij zich in een kruimelcrimineel, terwijl een neef voor gigolo speelt bij vermogende dames uit den vreemde, die op gevorderde leeftijd uit zijn op nog één mediteraan avontuurtje. Ook dat sekstoerisme zou vanaf de jaren zestig radicaal worden gedemocratiseerd - elke herfst gememoreerd in schlagers over donkerogige kelners en zwoele 'Antonio's'.

Aan het eind van zijn tweede roman laat Villalonga een journalist er al zijn hoofd over schudden: 'Meisjes van goeden huize die wegliepen met buitenlanders, koningen die dansten, zwembaden vol mannen en vrouwen.... Waar moest dat heen?'

Helaas ontbreekt in deze uitgave het derde deel van Villalonga's Bearn-trilogie, ooit verschenen onder de titel *Het geheime leven van Toni de Bearn*. Daarin maakt het verhaal een sprong terug naar het einde van de negentiende eeuw en laat het zien hoe nieuwe, 'Franse' ideeën langzaam doordringen in het verstofte aristocratische milieu. Voor sociale veranderingen is het nog te vroeg, maar wetenschap en techniek beginnen het oude wereldbeeld merkbaar te ondermijnen. Dat gemis is des te spijtiger omdat Villalonga zich pas in dit deel van de trilogie werkelijk als schrijver bewijst. De sfeertekeningen zijn suggestiever, het tijdsverloop is gesofisticeerder en vooral de dialogen zijn trefzekerder. Door de drie boeken heen zie je hoe een romancier tot bloei komt - en hoe de teloorgang van het oude Mallorca zijn beslag krijgt. Tezamen vormen zij een overtuigende kroniek van de ondergang van een wereld, die zonder het derde deel enigszins geamputeerd blijft.

Ger Groot